

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.032/2021/7. szám

A felperes:

felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Ügyvédi Iroda (ügyintéző: ügyvéd1, cím2)

Az alperesek:

alperes1. (cím3) I. rendű;

alperes2 (cím4) II. rendű

Az alperesek képviselője:

Ügyvédi Iroda1 (ügyintéző: ügyvéd2, cím5) I. rendű alperesért;

Ügyvédi Iroda2 (ügyintéző: ügyvéd3, cím6) II. rendű alperesért

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 95. sorszám alatt

A per tárgya:

szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

13.P.20.417/2018/94. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 142.240 (egyszáznegyvenkettőezer-kettőszáznegyven) forint, a II. rendű alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes lakásfelújítás céljából kölcsönt kívánt felvenni, ezért érdekelt¹ (érdekelt²) Livia hitelközvetítőn keresztül az I. rendű alperessel lépett kapcsolatba. A tárgyalások során 2008. május 16. napján „Deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről” szóló nyilatkozatot írt alá. Az ebben foglaltak szerint tudomása van arról, hogy deviza alapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem magyar forintban, hanem az igényelt devizanemben, pl. euróban, vagy svájci frankban kerül meghatározásra; a hitelt folyósító alperes¹. a hitelt forintban bocsátja rendelkezésére, de a tartozást devizában tartja nyilván, a hitel visszafizetése is forintban történik; a folyósításkor és a törlesztéskor alkalmazott árfolyam közti különbség változatlan árfolyam mellett is emeli a hitel költségeit. Az alperes¹. magánszemélyekre vonatkozó vételi és eladási deviza- és valuta árfolyamok mértékét a bank mindenkor hatályos árfolyam listájában teszi közzé, a folyósítási devizaárfolyamot az alperes¹. kamatkondíciói magánszemélyek részére című banki hirdetemény tartalmazza; amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást is magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára; abban az esetben, ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékeként, amennyiben gyengül, úgy fizetési terhei nőnek; a deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat; lehetősége van az adósnak arra, hogy a futamidő alatt a bank kérelmére a még fennálló tőketartozás összegét magyar forintra konvertálja; jelzálog fedezettel biztosított hitel felvétele esetén, amennyiben az árfolyam kedvezőtlenül alakul, a bank jogosult pótfedezetet kérni, az adós pedig köteles azt a bank kérésének megfelelően biztosítani, vagy a fedezeti arány helyreállítsa érdekében tartozását részben előtörleszteni. Az adós kijelentette, hogy a banktól a deviza alapú hitel igénybevételével összefüggésben felmerülő kockázatokról – különös tekintettel az árfolyamkockázatokra – a szükséges tájékoztatást megkapta és megértette. Egyben nyilatkozott, hogy a deviza alapú hitelt a fentiek ismeretében is igénybe kívánja venni, annak kockázatait kizárólag ő viseli, és egyben kötelezettséget vállalt arra, hogy a devizaárfolyamok változását a hitelszerződés hatálya alatt folyamatosan figyelemmel kíséri.
- [2] A felperes és az I. rendű alperes 2008. június 4. napján szabadfelhasználású deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés I. rész 1. pontja tartalmazta, hogy a szerződés deviza neme svájci frank (CHF), a hitelkeret összege 20.526,86 CHF, a jóváhagyott forint összeg 3.000.000 forint. A kölcsön összegét úgy határozták meg, hogy az 3.000.000 forintnak a bank által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapulvételével számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret összege. Az I.2. pont szerint az éves ügyleti kamat mértéke 5,60%, az éves kezelési költség mértéke 0,00%, a törlesztőrészlet várható kezdő összege 135,40 CHF. A szerződés a teljes hiteldíj mutató (THM) mértékét 7,43%-ban határozta meg, a THM számítása során figyelembe nem vett díjként az I.4. pontban a szerződésmódosítási díjat, fedezetmódosítási díjat, hiteldíjat, előtörlesztési díjat, felmondási díjat, valamint a fedezettel kapcsolatos ügyintézési díjat, a vagyonbiztosítás becsült díját és az egyoldalú kötelezettségvállalásról szóló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalásának becsült díját határozta meg. A szerződés

II. rész 2.1. pontja szerint az adós a hitelkeret terhére a szerződés I. részében meghatározott, jóváhagyott forint összegnek a bank által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyamon számított devizaellenértékével egyenlő deviza összegű kölcsönt vehet igénybe. A II.2. pont értelmében, ha a jóváhagyott forint összegnek a bank által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyamon számított devizaellenértéke kevesebb, mint a hitelkeret összege, akkor a hitelkeret igénybe nem vett része a szerződés hatályba lépésének napján törlesztésre kerül. A II.3. pont értelmében az adós és a kezes a szerződés aláírásával tudomásul veszi és elfogadja, hogy a bank a folyósított kölcsönt, a kamatot, a kezelési költséget és a folyósítási jutalékot, továbbá a lejárt tőke-, kamat- és kezelési költség-tartozást, valamint azok késedelmi kamatát a hitelkeret deviza nemében tartja nyilván, és emiatt a kölcsön, illetve a tartozás forintban kifejezett összege a bank által alkalmazott, mindenkor, a magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam függvényében változhat. A kölcsön folyósítására vonatkozó szabályok között a II.3.1. pont kimondta, hogy a bank a kölcsönt az adós külön írásos igénybevételi kérelme nélkül, a szerződés hatálybalépésének napján, egyösszegben folyósítja oly módon, hogy a kölcsönnek – a bank által alkalmazott, a szerződés megkötésének napjára jegyzett, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyamon számított – jóváhagyott forint ellenértékét a bankszámlán jóváírja, és ezzel egyidejűleg zárolja az összeget. A II.5.1. pont értelmében a folyósított kölcsön kamatára, kamatperiódusára és kezelési költségére vonatkozó rendelkezéseket a bank lakossági üzletszabályzata tartalmazza, mely a szerződés részét képezi. A II.5.4. pont rögzítette, hogy a THM számítása során a bank nem vette figyelembe a kölcsön prolongálás várható költségét, a nem szerződésszerű teljesítés esetén fizetendő késedelmi kamat mértékét, az egyéb olyan fizetési kötelezettségeket, amelyek a szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítéséből származnak, a kölcsön folyósításához megkövetelt vagyonbiztosítás díját, valamint az átutalási díjakat. A THM számítás során figyelembe nem vett egyéb díjakat a szerződés I. része tartalmazza.

[3] A II.10.4. pontban az adós kijelentette, hogy a banknál vezetett számlák, a bank bizonylatai, nyilvántartási és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja a szerződés szerinti jogügyletek alapján fennálló kölcsön-, járulék- és egyéb tartozás mindenkor összegének közokirati tanúsításaként. Alávetette magát annak, hogy az e jogügyletekből fennálló tartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is a bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa. A II.10.6. pontban az adós elismerte, hogy a banktól azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint deviza alapú kölcsön vonatkozásában árfolyamkockázata keletkezhet, megértette és kijelentette, hogy ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt a szerződésben foglaltak szerint. A vegyes rendelkezések között a II.11.1. pontban az adós kijelentette, hogy a bank a szerződés megkötését megelőzően részére átadta Általános Üzleti Feltételeit, Lakossági Üzletszabályzatát és Hirdetményét, amelynek tartalmát megismerte, elfogadta és az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el. A II.11.2. pont szerint a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a vonatkozó jogszabályi előírások, a bank Általános Üzleti Feltételei, a Lakossági Üzletszabályzata, valamint a mindenkor érvényes Hirdetménye az irányadóak.

[4] A szerződés mellékletét képezte a bank Lakossági Üzletszabályzata (a továbbiakban: Üzletszabályzat), az ingatlant terhelő zálogjog alapításáról szóló szerződés, az „alperes1. által magánszemélyek részére nyújtott hitelek és kölcsönök kondíciói” című hirdetmény, valamint a közjegyző budapesti közjegyző előtt 11071-0/2488/2008/2/O. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalásról szóló nyilatkozat.

- [5] Az Üzletszabályzat III.13.3. pontja szerint a kölcsön törlesztése – eltérő szerződéses kikötés hiányában – havi részletekben, minden hónapban a kölcsönszerződésben meghatározott időpontban és módon esedékes. Ha az Üzletszabályzat vagy a kölcsönszerződés eltérően nem rendelkezik, a havi törlesztőrészletek tartalmazzák az annuitásos módszerrel számolt kamat- és tőkerészt. A törlesztőrészlet összegéről a bank az első esedékességet megelőző 15 napon belül, kamatváltozás, a kockázati felár megváltozása esetén pedig a kamatváltozást, a kockázati felár-változást követő tizenöt napon belül írásban értesíti az adóst.
- [6] A THM-re vonatkozó III.21.2. pont tartalmazta a THM kiszámítása során figyelembe vett költségeket, a III.21.3. pont tételesen a THM kiszámítása során figyelembe nem vehető költségeket, a III.21.4. pont a THM kiszámításának képletét, a III.21.5.a. pontja pedig kimondta, hogy deviza alapú kölcsönök esetén a 21.4. pontban meghatározott képleteknél az ügyfél által teljesített fizetéseket a Bank forintban veszi számításba a szerződésben rögzített THM számításánál a Bank által alkalmazott, a szerződés megkötését megelőző 30. napnál nem régebbi deviza árfolyam figyelembevételével.
- [7] Az I. rendű alperes 2008. június 5. napján tájékoztatta felperest az összesen 20.526,86 svájci frank összegű kölcsön folyósításának megtörténtéről.
- [8] A felperes egyoldalú kötelezettségvállalásról szóló nyilatkozatban feltétlen kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsönfolyósítás alapján a nyilatkozatban és a kölcsönszerződésben foglalt feltételekkel a kölcsön összegét, valamint annak járulékait az ott írt módon, esedékességkor és jogcímen megfizeti a hitelezőnek. A nyilatkozat a hitelkeret összegét 20.526,86 CHF-ben határozta meg, a havi törlesztőrészlet várható kezdő összegét 135,40 CHF-ben, a kölcsön összegét pedig akként, hogy a kölcsönszerződés hatályba lépésének napján a bank által alkalmazott, magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapul vételével számított forint ellenértéket köteles a bank az adós részére folyósítani.
- [9] Az I. rendű alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (DH2 törvény) előírt kötelezettsége alapján 2015. február 1. napi fordulónappal elvégzett elszámolásban 2.861,59 svájci frankot állapított meg tisztességtelenül felszámított összegként, melyet a kölcsönszerződésében előtörlesztésként számolt el; az elszámolás felülvizsgáltnak minősül. A szerződést egyben az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (DH3 törvény) alapján forintosította, a felperes így fennálló nem esedékes tőke- és kamattartozását 256,47 forint átváltási árfolyammal 3.761.012 forintban, a törlesztőrészletek összegét havi 32.229 forintban, a szerződés lejáratát változatlanul 2030. június 5. napjában határozta meg.
- [10] A felperes 2015. november 19. napján elállási nyilatkozatot közölt I. rendű alperessel a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 226.§ (2) bekezdése, valamint 320. §-a alapján, a szerződést annak megkötése időpontjára visszamenőleges hatállyal felbontottnak tekintette, a továbbiakban a törlesztőrészleteket nem

fizette. Az I. rendű alperes nem fogadta el az elállást, tájékoztatta a felperest, hogy sem szerződésben, sem jogszabályban biztosított elállási joga nincs.

- [11] Az I. rendű alperes 2018. május 26. napján a kölcsönszerződést felmondta, a felmondásban a felperes lejárt tőketartozását 3.645.542 forintban, fennálló összes tartozását 4.208.834 forintban határozta meg.
- [12] A per során az I. rendű alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.
- [13] A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a 2008. június 4. napján aláírt deviza alapú kölcsönszerződés az 1959. évi IV. törvény 205.§ (1) bekezdése szerinti, a szerződés lényeges feltételeire vonatkozó egyező akaratnyilatkozat hiányában nem jött létre, illetve nem felel meg az 523.§ (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemeknek. Az elsődleges kereseti kérelmét megállapítási keresetként terjesztette elő.
- [14] Másodlagos keresetében kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelen szerződés hatályossá nyilvánítását. Arra hivatkozott, hogy a szerződés a 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdése alapján érvénytelen, mert az alperes az árfolyamkockázatot megfelelően nem tárta fel, és miután az árfolyamkockázat a főszolgáltatás körébe tartozik, ez a szerződés teljes semmisségére vezet. Az árfolyamkockázat viselésére ezért nem kötelezhető, a szerződést a felvételtől árfolyamon kell elszámolni, az erre vonatkozó számításait csatolta. Álláspontja alátámasztásaként arra is hivatkozott, hogy az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdés előírásai az általános szerződési feltételek fogyasztói szerződés részévé válására nézve nem teljesültek, így az üzletszabályzatban foglalt kikötések nem váltak a szerződés részévé.
- [15] A szerződés részleges érvénytelenségének körében megjelölte a II/10.4. pontban meghatározott kikötést, mely szerint a szerződésből eredő tartozás összegének megállapítása érdekében a bank nyilvántartásainak figyelembevételét írta elő azzal, hogy az adós a bank üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadta a tartozás összegének közokirati tanúsításaként. Álláspontja szerint e szerződési kikötés, illetve kötelezettségvállalás a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a), b) és j) pontjaiban nevesített tisztességtelen szerződési feltétel, mert a szerződés értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja, kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e, a bizonyítási terhet pedig a fogyasztó hátrányára változtatja meg.
- [16] Az érvénytelenséget harmadlagos keresetében a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 213.§ (1) bekezdés a), b) és e) pontjára alapította.
- [17] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződést az ítélethozatalig hatályossá nyilvánítani és megállapítani, hogy tartozása az I. rendű alperes által a felmondásban kimutatott 4.208.834 forinttal szemben – az árfolyamkockázat figyelmen kívül hagyásával – 693.781 forint, illetve maximum 20%-os árfolyamváltozás figyelembe vétele mellett 1.767.374 forint.
- [18] Negyedleges kereseti kérelemként kérte annak megállapítását, hogy a kölcsön folyósítását megelőzően a felperes által tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Ktv.) 131.§-a alapján, a 120.§ (1) bekezdés a) pontjába, valamint a 121.§-ba ütközés miatt nem minősül közokiratnak. Ezt a kereseti kérelmét is megállapítási keresetként terjesztette elő.

- [19] Előadta továbbá, hogy a kölcsönszerződéstől 2015. november 30. napján elállt, az 1959. évi IV. törvény 226.§ (2) bekezdése alapján az elállás megszüntette a jogviszonyt, az elszámolás eredményeként 887.429 forintot köteles megfizetni az I. rendű alperes részére.
- [20] Az alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérték.
- [21] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a szerződés létre nem jöttének megállapítására vonatkozó kereseti kérelemmel kapcsolatban vitatta a megállapítási kereset feltételeinek fennálltát. Ezen túlmenően hangsúlyozta, hogy a felek a kölcsönszerződés lényeges feltételeiben megállapodtak, a felperes a szerződés megkötése előtt aláírta a kockázatfeltárányilatkozatot, abból a hitel devizában történő nyilvántartásáról tudomást szerzett, így nem hivatkozhat arra, hogy a deviza alapú elszámolásra vonatkozó lényeges szerződési feltételekben nem volt egyező akaratnyilatkozat a felek között. A kölcsönszerződés alapján a kölcsönfolyósítási kötelezettségének eleget tett, a felperes azt elfogadta és a törlesztést megkezdte, évekkel később nem hivatkozhat arra, hogy a felek között nem állt fenn szerződéses jogviszony.
- [22] A felperesnek a szerződéskötéskor az Üzletszabályzatot, valamint a kölcsön kondíciókra vonatkozó hirdetményt átadta, ezzel eleget tett az általános szerződési feltételek megismertetésére vonatkozó kötelezettségének.
- [23] A deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatára vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét teljesítette. A szerződéskötés előtt két héttel külön kockázatfeltárányilatkozatban tájékoztatta felperest a devizahittel kapcsolatos árfolyamváltozás kockázatáról, világos és érthető megfogalmazással, mely az 1996. évi CXII. törvény 203.§-ában, valamint a Kúria 2/2014. és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozataiban foglaltaknak, illetve az Európai Unió Bírósága (EUB) C-57/17. számú ítéletében foglalt kritériumoknak megfelelt.
- [24] A Kúria BH2018.146. számon közzétett döntésében kifejtett gyakorlatra hivatkozva vitatta a kölcsönszerződés II.10.4. pontja tisztességtelenségét is. Előadta, hogy a kölcsönszerződés tartalmazta annak tárgyát, a kölcsön összegét, ami 3.000.000 forintnak a bank által alkalmazott, a szerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapulvételével számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret összege. A szerződés kiszámítható módon tartalmazta a felperest terhelő törlesztőrészt, a Kúria jogegységi határozatában támasztott elvárásoknak megfelelően. A szerződés rögzítette az éves, százalékban kifejezett THM-t, és az annak számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek meghatározását is a szerződés I. részében. A keresetben meghatározott THM hibás számítás eredménye, annak mértéke helyesen a szerződésben is feltüntetett 7,43%. Hivatkozott arra is, hogy a bírói gyakorlat alapján az sem eredményezné a szerződés érvénytelenségét, ha tévesen kalkulálta volna a szerződésben feltüntetett THM-t.
- [25] Az egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó okirat megfelel a Ktv. által támasztott feltételeknek, közokiratnak minősül. A közjegyző nem köteles vizsgálni a kölcsönszerződés valamennyi rendelkezésének valóságtartalmát, továbbá nincs jogszabályi tiltás arra nézve, hogy a bankok a kölcsönösszeg folyósításának feltételül szabják a szerződés közokiratba foglalását.
- [26] A felperest az elállási jog sem jogszabály, sem a kölcsönszerződés rendelkezései alapján nem illette meg. Nem bizonyította a felperes azt sem, hogy a DH3 törvény által előírt szerződésmódosulás lényeges jogos érdekeit sértette volna, de ha ez fenn is állt volna, a jogszabály a fogyasztó lényeges jogos érdeksértelem esetén is csak felmondási jogot biztosított.

- [27] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperes részére 571.500 forint, a II. rendű alperes részére 30.000 forint perköltséget.
- [28] A perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjára tekintettel a bíróság a felek jogvitáját az 1959. évi IV. törvény és az 1996. évi CXII. törvény alapján bírálta el. Az ítélet indoklásában megállapította, hogy a szerződő felek az 1959. évi IV. törvény 523.§ (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződést kötöttek, mely fogyasztói szerződésnek minősül.
- [29] A szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti elsődleges kereseti kérelemmel kapcsolatban hivatkozott a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 123.§-ában írt konjunktív feltételek hiányára. A fél ugyanis nem jogosult megállapítás iránti keresetet előterjeszteni, ha az annak tárgyát képező tényre a másik fél igényérvényesítése esetén védekezésül hivatkozhat (BH2005.146., BDT2009.2143). A felperessel szemben nem indult végrehajtási eljárás a kölcsöntartozás miatt, a jogvédelem szükségessége ezért nem állapítható meg. Utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy amennyiben fennállnának a megállapítási kereset indításának feltételei, a kialakult kúriai joggyakorlat alapján a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereseti kérelem érdemben sem lenne alapos. A szerződés tartalmazta a kölcsön deviza összegét, a jóváhagyott forint összeget, az induló ügyleti kamatot is összegszerűen. A felek tehát a szerződés lényeges kérdéseiben megállapodtak, egyező akaratnyilvánításuk megállapítható. A kölcsönszerződés aláírását követően az I. rendű alperes a kölcsönt folyósította, a felperes törlesztési kötelezettségét megkezdte, és annak huzamos időn át eleget tett. Évekkel később nem állíthatta alappal, hogy a szerződés létre sem jött a kölcsönösszeg meghatározásának hiányában.
- [30] Vizsgálta az Üzletszabályzat és a Hirdetmény szerződés részévé válását annak eldöntése érdekében, hogy a felperes által hivatkozott különböző érvénytelenségi okokat milyen szerződési tartalom figyelembevételével kell elbírálni. Az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdésének felhívásával rögzítette, hogy nincs jogszabályi előírás arra nézve, miszerint az Üzletszabályzatot a másik félnek külön alá kellene írnia. A kölcsönszerződés II.11.1. pontjában a felperes kijelentette, hogy az I. rendű alperes Általános Üzleti Feltételeit, Lakossági Üzletszabályzatát és Hirdetményét megismerte, az ezzel ellentétes perbeli állítását nem tudta bizonyítani. Az általános szerződési feltételeket tartalmazó Általános Üzleti Feltételek és az Üzletszabályzat, valamint a Hirdetmény a szerződés részévé váltak, annak érvényességét tehát ezek figyelembevételével kellett vizsgálni.
- [31] A deviza alapú hitelszerződés árfolyamkockázatának feltárásával kapcsolatban az elsőfokú bíróság felhívta az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6)-(7) bekezdését, valamint a 205.§ (3) bekezdését, a Kúria 2/2014. számú és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatát, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelvet (Irányelv), az EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú ügyben hozott ítéleteit. Mindezek főbb elveinek ismertetését követően úgy foglalt állást, hogy a felperes részére adott tájékoztatás az ott részletezett követelményeknek megfelelt. Az I. rendű alperes a szerződéskötés előtt külön okiratban az árfolyamkockázatot összefoglaló nyilatkozatot bocsátott a felperes rendelkezésére. A nyilatkozat tartalmazta a deviza alapú

hitel fogalmát, annak működési mechanizmusát, a devizaárfolyamok bank általi alkalmazásának módját. Felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a hitel futamideje alatt a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változhat, ami nemcsak a törlesztőrészletek nagyságára, hanem egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára is hatással van, befolyásolja a tőke- és kamattartozást is. Kitért a tájékoztatás arra, hogy ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékeként, viszont a forint gyengülése a fizetési terhek növekedését eredményezik. A tájékoztatásból kitűnik, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, a kedvezőtlen árfolyamváltozás a futamidő alatt is bekövetkezhet, és az átlagosan figyelmes, gondosan eljáró fogyasztónak ez alapján azzal is tisztában kellett lennie, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás akár súlyosan növelheti gazdasági terheit. A tájékoztatásnak az árfolyamváltozás mértékére, annak felső határára, annak várható irányára, a kockázat reális voltára vagy valószínűségére nem kellett kiterjednie. Ilyen tartalmú tájékoztatási kötelezettség azért sem lett volna teljesíthető, mert az árfolyam változásának – különösen hosszú időintervallum esetén – nincs előre pontosan kiszámítható mértéke. Ezért a felperes alaptalanul hiányolta a HUF/CHF árfolyam elmúlt 15-20 évben bekövetkezett változásainak bemutatását, illetve részletes elemzését. Alaptalanul kifogásolta a kockázatfeltárás túl korai jellegét is. A szerződéskötést több héttel megelőző árfolyamkockázati tájékoztatás éppen azt tette lehetővé számára, hogy az abban szereplő információkat elemezze, szükség esetén további felvilágosítást kérjen.

- [32] A felperes indítványozta az I. rendű alperes részéről eljáró banki ügyintéző tanúkénti kihallgatását az árfolyamkockázat mértékére vonatkozó eltérő szóbeli tájékoztatás bizonyítása érdekében, de ezt később visszavonta. A jelenleg külföldön élő tanú I. rendű alperes által beszerzett írásos nyilatkozatát az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésekor figyelmen kívül hagyta. Álláspontja szerint az írásban nyújtott tájékoztatás a törvényi, valamint az uniós és magyar bírói gyakorlat által előírt követelményeknek megfelelt, a felperes az ennek hatását lerontó, ettől eltérő szóbeli tájékoztatást érdekelt² Lívia tanú vallomásával nem tudta bizonyítani. Így az árfolyamkockázat általános szerződési feltételek általi felperesre telepítése nem minősül az 1959. évi IV. törvény 209.§-a szerinti tisztességtelen szerződési feltételnek, a kölcsönszerződés semmisségét nem eredményezi.
- [33] Nem találta megállapíthatónak az elsőfokú bíróság az ún. ténytanúsítvány tisztességtelenségét sem a 18/1999. (III. 5.) Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a), b), illetve j) pontjába ütközés miatt. Az ítélezési gyakorlatra hivatkozással (BH2018.146, BH2019.78, EBH2018.G.1.) úgy foglalt állást, hogy a szerződés II.10.4. pontja a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan nem jogosítja, illetve kizárólagosan nem a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e, továbbá a bizonyítási terhet sem változtatja meg a fogyasztó hátrányára.
- [34] Alaptalannak találta a felperes harmadlagos kereseti kérelmét is, amelyben az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), valamint e) pontjainak sérelme miatt kérte a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását. A szerződés annak tárgyát mind a kirovó, mind a lerovó pénznemben egyértelműen, a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolása III.2. pontjában írt feltételeknek megfelelően határozta meg, a THM kiszámítása a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Kormányrendelet (továbbiakban: THM rendelet) 11/B.§ (1) bekezdés a) pontja szerint történt, így a szerződés semmissége az 1996. évi CXII. törvény a) és b) pontjai alapján nem állapítható meg.
- [35] Utalt a Kúria BH2017.343. számú, valamint a BH2019.83. számú közzétett határozataira, amelyek szerint a THM esetleges téves megjelölése – a megtévesztés esetét kivéve – a szerződés érvénytelenségét nem eredményezheti, mivel annak oka a jogszabály szerint a

THM feltüntetésének a hiánya lehet. A valósnál alacsonyabb THM feltüntetése lehet ugyan megtévesztő, de ez nem gyakorol közvetlen hatást a szerződés érvényességére. A valósnál magasabb THM feltüntetése pedig a pénzügyi intézményt hozná hátrányosabb helyzetbe más hitelező ajánlataihoz képest.

- [36] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja szerint semmisséggel kapcsolatosan a Kúria 1/2016., illetve a 6/2013. Polgári jogegységi határozataira hivatkozással kifejtette, hogy a szerződés tartalmazta a törlesztőrészek várható kezdő összegét CHF-ben, a további törlesztőrészek esedékességét és azok számát. A kölcsönösszeg meghatározásának alapjául szolgáló árfolyamot a szerződés I.1. pontja rendezte, az Üzletszabályzat III.13.3. pontja pedig rögzítette, hogy a részesek kamat- és tőkereszt is tartalmazó összegét a bank annuitásos módszerrel számítja ki, ezáltal a törlesztőrészek összege az egyes esedékesség időpontjában pontosan meghatározható. Az a körülmény, hogy felperes – az egyébként ténylegesen bonyolultabb számítási módot jelentő – annuitás módszerével a szerződéskötéskor nem volt tisztában, az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti semmisség vizsgálatakor nem értékelhető. Mindezekre tekintettel a perbeli szerződés érvénytelensége az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontjába ütközés miatt sem állapítható meg.
- [37] Az elsőfokú bíróság a felperes negyedleges kereseti kérelmét is alaptalannak találta. A nyilatkozat aláírásakor a felperesnek ugyan még nem állt fenn tartozása, annak szövegezése szerint azonban arra vállalt kötelezettséget, hogy a szerződésben meghatározott kölcsönfolyósítás alapján törleszti hiteltartozását a szerződésben foglalt feltételekkel, a nyilatkozatban is rögzített módon és esedékességekor, vagyis a folyósítás eredményeként keletkező tartozás megfizetésére vállalt kötelezettséget. A szerződés, illetve a nyilatkozat vizsgálatával megállapítható, hogy minden adat, a hitelkeret összege, a kölcsön összege, futamideje, a havi törlesztőrészlet várható kezdő összege, a kezelési költség mértéke pontosan egyezik, így az eljáró közjegyző nem sértette meg a nyilatkozat okiratba foglalásakor a Ktv. 120-129.§-aiban foglalt kötelezettségét, ezáltal az okirat közokirat jellege nem lehet kétséges.
- [38] A felperes hivatkozott ugyan elállási joga gyakorlására, mely a szerződést felbontotta, azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az elállás joga sem jogszabály, sem a szerződés rendelkezései alapján nem illette meg. A felek a szerződés II.9. pontjában, valamint az Üzletszabályzat III.18. pontjában felmondási jogról rendelkeztek, az 1959. évi IV. törvény 525.§-a ugyancsak felmondási jogot biztosít a kölcsönszerződések tekintetében. A devizatörvények nem vitásan megváltoztatták a korábban kötött hitelszerződések tartalmát, de a DH3 törvény 13.§-a a fogyasztónak felmondási jogot biztosított, a felperest tehát az 1959. évi IV. törvény 226.§ (2) bekezdése alapján a jelen esetben nem illette meg elállási jog.
- [39] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, keresetének teljesítését és az alperesek perköltségben marasztalását kérte. Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság a tényállást felderítetlennek találná, kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását.
- [40] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást – a hitelközvetítő igénybevételével kapcsolatos megállapítás kivételével – helyesen állapította meg, de abból hibás jogi következtetéssel, illetve a vonatkozó jogszabályok figyelmen kívül hagyásával jutott el az érdemi döntésig, megsértve az 1952. évi III. törvény 1.§-át, 3.§ (1) bekezdését, a 221.§ (1) bekezdését, továbbá az 1959. évi IV. törvény 205.§-át, 205/B.§-át, 205/C.§-át, 207.§ (1) és (2) bekezdését, 209.§ (1) bekezdését, 209/A.§ (2) bekezdését, 523.§ (1) bekezdését, valamint az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b) és e) pontjait.
- [41] A szerződés létrejötte kérdésével kapcsolatosan állította, hogy az 1952. évi III. törvény 123.§-a által megkövetelt jogvédelmi érdeke fennáll. Amennyiben nem létező szerződésen alapul az

I. rendű alperes vele szembeni, engedményezett követelése, ez ellen jogvédelem illeti meg, mert nem létező szerződésre jogot alapítani nem lehet, az kötelezettséget nem keletkeztet. A deviza alapú nyilvántartás és elszámolás tartalmáról az I. rendű alperes nem adott tájékoztatást, e vonatkozásban nem volt közöttük megállapodás. A deviza alapú elszámolás tekintetében a szerződés nem felelt meg az átláthatóság és világosság követelményének, amelynek hiányában a szerződés nem jött létre. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul hivatkozott a BH2018.230. számú eseti döntésre, és téves az az ítéleti megállapítás is, hogy a fogyasztó részére át nem adott, vele alá nem íratott Üzletszabályzat és Hirdetmény az egyedi szerződés részévé vált volna. Az írásba foglalási kötelezettség a szerződéses jogviszony minden elemére vonatkozik, az Üzletszabályzatra és a Hirdetményre is. A több okiratból álló szerződés minden dokumentumát alá kell írnia a szerződő feleknek, amely követelménynek a kölcsönszerződés nem tesz eleget.

- [42] Álláspontja szerint árfolyamkockázatot bemutató nyilatkozat az I. rendű alperes részéről nem készült, nem nyilatkozott okiratban az általa kínált deviza alapú kölcsön árfolyamkockázatáról. Nem adott olyan tájékoztatást, amelyből az átlagos fogyasztó számára világos és egyértelmű, hogy az árfolyamkockázat korlátlan mértékben őt terheli, így az árfolyamkockázatról szóló feltétel nem világos, nem érthető, ezért tisztességtelensége vizsgálható. A 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat alapján a feltétel nem világos és nem érthető jellege önmagában a feltétel tisztességtelenségét eredményezi, ezért az az 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdése alapján semmis. Mivel a főszolgáltatást meghatározó feltétel nélkül a szerződés nem teljesíthető, ezért az 1959. évi IV. törvény 239.§ (2) bekezdése alapján az egész szerződés semmis. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tartalma nem felel meg az EUB C-51/17., C-118/17., C-186/16. és C-260/18. számú ítéletei által meghatározott kritériumoknak, de még a Kúria által megfogalmazott szempontoknak sem. Ahhoz, hogy a fogyasztó a szerződéskötés minden lehetséges következményével számolhasson, a hitelezőnek fel kellett volna hívnia a fogyasztó figyelmét az árfolyamnak a törlesztőrészletekre, a forintban kifejezett tartozás összegére és a fedezetre gyakorolt hatására. Az EUB C-51/17. számú ítélete szerint a tájékoztatás megfelelőségének fokmérője az, hogy a fogyasztó az árfolyamváltozás rá ható gazdasági következményeit fel tudja mérni. A perbeli kockázatfeltárás nem felel meg a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i emlékeztetőjében megfogalmazott kritériumoknak és a BH2020.5.151 és BH2020.5.152 számú eseti döntéseknek sem, mert nem tartalmaz arra vonatkozó utalást, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós. A szerződésben szereplő tájékoztatással szemben az I. rendű alperes a közgazdasági törvényszerűségek alapján képes volt az árfolyamváltozás tendenciáit és mértékét felbecsülni. Ezt igazolja a BÉT 2004. évi tanulmánya, amely a 2014. évi időszakra teljes pontossággal becsülte meg a svájci frank árfolyamát. A tájékoztatás azonos esélyt ad az árfolyam növekedésének és csökkenésének, amely nyilvánvalóan hamis állítás, hiszen figyelmen kívül hagyja a deviza alapú hitelezésnek a forint árfolyamára gyakorolt árfolyam-felhajtó hatását. Az MNB stabilitási jelentéseiből következően a pénzügyi szakma 2004. év óta árfolyam-gyengüléssel számolt, hiszen a külföldi és hazai kamatok jelentős különbsége törvényszerűen vezet a hazai fizetőeszköz leértékelődéséhez. A kockázatfeltáró nyilatkozat a svájci frank árfolyam emelkedésének kockázatára utal, ehhez képest azonban a szerződéses konstrukció alapján bizonyosan előre látható volt, hogy az árfolyam emelkedése be fog következni, így kockázatról nem is lehet beszélni. A kamatparitás törvényszerűsége alapján ugyanis két

deviza kamatkülönbözete törvényszerűen megjelenik az árfolyamban, azaz a deviza alapú kölcsön hosszabb távon nem lehet olcsóbb, mint a forintkölcsön, mert az árfolyamváltozás hosszabb távon szükségszerűen semlegesíti a kamatelőnyt. Ezt a közgazdasági összefüggést azonban az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó nem ismeri. A kamatparitás elvének érvényesüléséből következően az árfolyamkockázat áthárításának nincs ellenszolgáltatása, ezért lényeges feltételben történő megállapodás hiányában a szerződés nem is jött létre.

- [43] Az I. rendű alperesi kockázatfeltárás akkor lenne megfelelő, ha a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazná, hogy a felperesi kockázatvállalásnak nincs felső határa, a vállalt kockázat a fogyasztó számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, rögzítené, hogy melyek a deviza elszámolású kölcsönnek a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei, mi annak a mechanizmusnak a működése, amelynek alapján a fogyasztó értékelhető szempontok alapján fel tudja mérni a konstrukció reá háruló következményeit, és hogy melyek azok a körülmények, amelyekről a pénzintézetnek a szerződéskötés időpontjában tudomása lehetett. Az EUB C-26/13. számú ítélete is rávilágít, hogy nem elég nyelvtanilag érteni a szerződés rendelkezését, hanem a fogyasztónak képesnek kell lennie a rendelkezés működési mechanizmusa és a tartozására gyakorolt gazdasági kihatásai felismerésére. Az I. rendű alperes az árfolyamkockázat vállalására ugyan felhívta a figyelmét, de arra nem, hogy ez a kockázat számára gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató aláírására a kölcsönigénylő nyomtatvány kitöltése napján került sor, jóval a szerződéskötés előtt, amikor a kölcsönszerződés tartalmát még nem ismerte meg. Ezzel szemben a C-51/17. számú ítéletben az EUB kifejtette, hogy a tájékoztatásnak a szerződés megkötése előtt megfelelő időben kell megtörténnie, ami nem valósult meg.
- [44] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti semmisség fennáll, a szerződés az 1959. évi IV törvény 523.§ (1) bekezdésével és az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésével ellentétes módon nem tartalmazza annak tárgyát, a kölcsön összegének pontos meghatározását. A törlesztőrészlet összegét a szerződés nem, csak az értesítő levél tünteti fel. A devizában meghatározott kölcsönösszeg, illetve a törlesztőrészlet összege nem számítható ki, nincs olyan számítási módszer a szerződésben, amellyel a kölcsön CHF-ben meghatározott összege kiszámítható lenne, így a szerződés nem felel meg a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 2.a. pontjában írt követelménynek sem. A 20.526,86 CHF a hitelkeret, és nem a kölcsön összege, ezért a kölcsön összege a szerződésben nincs meghatározva. Az értesítő levélből az tűnik ki, hogy a szerződésben szereplő 20.526,86 CHF összeggel szemben a kölcsön összege eltérő volt, és azt nem devizában, hanem forintban folyósították. Az I. rendű alperesnek a szerződés alapján a vételi árfolyamot kellett alkalmaznia, nem a középárfolyamot, ezért a szerződés valós tárgya, és a kölcsön devizában meghatározott tényleges összege, annak kiszámítási metódusa a szerződésből magából nem derül ki, így a szerződés semmis.
- [45] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisség is megállapítható. A szerződésből nem derül ki, hogy a THM meghatározására milyen árfolyam figyelembevételével került sor, ezért az I. rendű alperesi számítás valószínűsíthetően hibás, vagyis nem lehet világos és érthető, mértéke eleve nem következik a szerződés adataiból. Mivel az I. rendű alperes naponta több árfolyamot alkalmaz, és a szerződésben nem határozta meg, hogy ezek közül melyik az irányadó, a THM mértéke nem számítható ki, illetve a szerződésben szereplő THM nem valós, értéke helyesen 6,41% a szerződésben szereplő 7,43% THM értékkel szemben. Márpedig, ha a THM kiszámítása nem valós, ha annak mértéke nem következik a szerződés adataiból, akkor az gyakorlatilag nem tartalmazza a THM mértékét, így érvénytelen.

- [46] Hivatkozott a Kúria Pfv.VI.20.967/2015/7. számú ítéletében foglalt álláspontra, amely szerint a THM hibája esetén, azaz, ha annak mértéke nem következik a szerződés adataiból, akkor a THM mértékét a szerződés nem tartalmazza, ezért az érvénytelen. Utalt a 87/102. EKG irányelv 11. cikkére – amelynek nyomán az 1996. évi CXII. törvény 213.§-a beiktatásra került – valamint az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésére, továbbá 5. cikkére, és kifejtette, hogy ha a THM mértékének semmi köze a THM szempontjából lényeges, annak kiszámítása során figyelembe veendő adatokhoz, akkor annak kiszámítása nem világos, nem érthető. Ez esetben pedig a szerződésben nincs THM érték meghatározva, amelynek következménye a szerződés semmissége. Figyelemmel arra, hogy a THM érték meghatározásának az 1996. évi CXII. törvény is kiemelt jelentőséget tulajdonít, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a jogszabályok értelmezésénél a józan észnek és a közjónak megfelelő erkölcsös és gazdaságos cél feltevésével contra legem jogértelmezést valósított meg az elsőfokú bíróság, amikor a THM értékét meghatározottnak találta. Kérte a per tárgyalásának felfüggesztését a Kúria előtt az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b) pontja értelmezésében eltérő kúriai ítéletek miatt megindított, a Gfv.VII.30.268/2020/6. számú végzéssel kezdeményezett jogegységi eljárás befejeződéséig.
- [47] Álláspontja szerint az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontján alapuló semmisség is fennáll, mert ha a kölcsönösszeg nem meghatározott, akkor a törlesztőrészletek összege sem lehet az. Az elsőfokú ítélet azt nem mutatja be, miként lenne a fogyasztó számára a szerződés alapján a havi törlesztő részlet kiszámítható, ennek módszerét nem tartalmazza a szerződés.
- [48] A felperes a negyedleges keresetének teljesítésével továbbra is kérte annak a megállapítását, hogy az egyoldalú kötelezettségvállaló okirat nem közokirat a Ktv. 131.§-a alapján a Ktv.120.§ (1) bekezdés a) pontjába és 121.§-ába ütközés miatt. A közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat nem minősülhet az 1959. évi IV. törvény 242.§ (1) bekezdése értelmében vett tartozáselismerésnek, megtételekor nem volt még tartozása, mert a kölcsön folyósítása sem történt meg.
- [49] A felperes jogi érvelése szerint a jogszabály a szerződés megszüntetésére lehetőséget ad mind a felek közös megállapodásával, mind pedig egyoldalú nyilatkozattal, elállással. A szerződés a felmondást szabályozta, de nem zárta ki az elállás lehetőségét, ezért élhetett e jogával. A DH3 törvény sem korlátozta e jogának gyakorlásában, az elsőfokú bíróság ettől eltérő következtetése kiterjesztő jogértelmezés. Az elállásról szóló nyilatkozatot az I. rendű alperes átvette, így nem volt akadálya, hogy a kölcsönszerződés megszűnéséből eredő jogait érvényesítse.
- [50] A felperes kérte a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt C-609/19. számon és C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig is, mert álláspontja szerint az ezen eljárásokban feltett kérdések a per eldöntése szempontjából előkérdésnek minősülnek.
- [51] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult.
- [52] A fellebbezés nem alapos.
- [53] A másodfokú bíróság először azt vizsgálta, hogy a fellebbezésben felsorolt előzetes döntéshozatali eljárások kihathatnak-e a fellebbezési kérelem elbírálására.
- [54] A C-609/19. számú ügyben az EUB-hoz benyújtott indítványból megállapíthatóan a jogvita tárgyát képező kölcsönszerződésben a szerződő felek – a jelen perbeli szerződésben foglaltaktól eltérően – azt kötötték ki, hogy az adós által havonta fizetendő törlesztő részletek összege az árfolyamváltozásra tekintet nélkül változatlan. A szerződés szerint a lerovó és a kirovó pénznem adós számára kedvezőtlen árfolyamváltozása esetén a szerződés futamideje

meghosszabbodik (a törlesztő részletek száma nő) és ebben az esetben az egyes esedékes törlesztő részletek összetétele akként változik, hogy a részleten belül a kamat-tőke aránya a kamat javára növekszik. A francia bíróság által feltett kérdések az ezt előíró szerződéses kikötések tisztességtelenségének megállapíthatóságára irányultak.

- [55] A C-932/19. számú ügyben az indítványozó arra vonatkozóan kérte az EUB állásfoglalását, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvvel ellentétesek-e a DH1 törvény 3.§ (1) és (2) bekezdései, amelyek semmisnek nyilvánítják a deviza alapú szerződések árfolyamrésre vonatkozó kikötését. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a semmis kikötés helyébe a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamát léptetik anélkül, hogy számításba vennék: ezzel a fogyasztót valóban megóvják-e a káros következményektől, illetve nem teszik a fogyasztó számára lehetővé arra vonatkozó szándéka kinyilvánítását sem, hogy igényt tart-e a jogszabály szerinti védelemre.
- [56] A kereset és a fellebbezési kérelem, valamint a C-609/19. és a C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárások előbbieken ismertetett lényegének összevetéséből kitűnik, hogy a fellebbezés elbírálására nincsen közvetlen kihatása az előzetes döntéshozatali eljárások kimenetelének: a C-609/19. számú előzetes döntéshozatali eljárásban a sérelmezett szerződéses konstrukció eltért a jelen perbelitől, amelyből következően az eljárásban felvetett kérdések a jelen ügyben nem merültek fel. A felperes kereseti és fellebbezési kérelmében nem szerepel az árfolyamrés tisztességtelenségével, illetve tisztességtelenségének vizsgálatával és tisztességtelenségének jogkövetkezményeivel kapcsolatos kérelem, valamint érvelés, ami a C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljárás tárgya. A másodfokú bíróság a jelen eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértések mellett nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a másodfokú eljárás tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.
- [57] Az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, ennek során helyesen tette azt a megállapítást, hogy a felperes hitelközvetítőn keresztül folytatott tárgyalásokat a bankkal. A felperes személyes meghallgatásakor maga adta elő, hogy egyéni vállalkozó hitelügyintézővel tárgyalt, aki több bank ajánlatát is elé tárta, majd a kitöltött hitelkérelmet mellékleteivel együtt benyújtotta az általa kiválasztott I. rendű alperesi bankhoz. Mindezt a felperes házastársa, a hitelközvetítőként eljáró Livia tanúvallomása is igazolta.
- [58] Az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, a keresetet elutasító érdemi döntése is megalapozott. A másodfokú bíróság nagyobb részt egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokaival is, amelyek megismétlése nélkül a fellebbezésben foglalt többirányú érvelés kapcsán a következőket emeli ki:
- [59] Az 1952. évi III. törvény 123.§-a szerint megállapításra irányuló egyéb keresetnek akkor van helye, ha a kért megállapítás egyrészt a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, másrészt a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Az idézett rendelkezés szövegezéséből kitűnően a megállapítási kereset feltételei konjunktívak, tehát ha bármelyik hiányzik, nem indítható megállapítási kereset. A megállapításra irányuló keresetben a felperes a jogviszony fenn nem állásának, a kölcsönszerződés létre nem jöttének

a megállapítását kérte, tehát negatív megállapítási keresetet indított. A végrehajtás elrendelését megelőzően végrehajtás-megszüntetési keresetnek nincs helye, ezért ebben az időszakban szükséges lehet az adós számára, hogy jogvédelmét negatív megállapítási kereset indításával biztosítsa. A BH2016.119. számú döntésből is kitűnően a végrehajtás elrendelését követően hiányzik a negatív megállapításhoz fűződő érdek mindaddig, amíg a végrehajtás folyamatban van, mert az adós speciális jogvédelmi eszközként a végrehajtás-megszüntetési per megindítását veheti igénybe. A felperes tehát alappal hivatkozott arra, hogy indokolt a megállapítási kereset előterjesztése, mert a jogvédelem másként nem érhető el. Az elsőfokú bíróság ettől függetlenül az elsődleges kereset elbírálása során jogszabálysértés nélkül következtetett a felek közti kölcsönszerződés létrejöttére a csatolt iratokban rögzített tartalommal. A hitelkérelem, a felek által aláírt kölcsönszerződés, valamint a felperes közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a szerződő felek között valamennyi lényeges kérdésre kiterjedően a kölcsönszerződés az írásban rögzített tartalommal létrejött. A szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges az 1959. évi IV. törvény 205.§ (2) bekezdés alapján, visszerthes szerződés esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződés alapján az 1959. évi IV. törvény 523.§ (1) bekezdés szerint a pénzüintézet vagy más hitelező köteles a meghatározott pénzüösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni, azaz a kölcsönszerződés létrejöttéhez a szerződő feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. A perbeli esetben a szerződő felek megállapodása teljes mértékben megfelelt ezeknek a követelményeknek. A deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről szóló nyilatkozat szerint a kölcsönszerződés megkötésével a felperes tudomásul vette, hogy az I. rendű alperes a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben határozza meg és tartja nyilván, és arra vállalt kötelezettséget, hogy a kölcsönt forintban fizeti vissza. Az elsőfokú ítélet helytálló megállapításainak megismétlése nélkül hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy nem hagyott kétséget a felek közti jogügylet deviza alapú jellege felől a szerződésben alkalmazott konstrukció, amely megfeleltethető volt a 6/2013. Polgári jogegységi határozat tartalmának. A deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. Deviza alapú kölcsönügyleteknél a kölcsönösszeg, ezáltal a törlesztőrészek meghatározásának egyformán tipikus módja, ha a felek a kölcsönt devizában, de az is, amennyiben forintban határozzák meg, ugyanakkor a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a hitelező a devizában megállapított és nyilvántartott kölcsönt a szerződésben kikötött – tipikusan a kölcsönt nyújtó pénzüintézet által alkalmazott – irányadó árfolyamon átszámítva forintban folyósítja, az adósnak pedig ennek az összegnek megfelelő összeget és annak járulékait kell visszafizetnie forintban, a szerződésben meghatározott árfolyam aktuális értékének figyelembevételével. Alaptalan tehát az az érvelés, hogy a kölcsönösszeg deviza alapú nyilvántartásának kérdésében ne lett volna egyetértés a szerződő felek között.

- [60] Az elsőfokú bíróság a szerződés létrejötté körében megalapozottan hivatkozott a BH2018.230. számú eseti döntésben foglaltakra is. A felperes a szerződés létrejötté szempontjából tévesen tulajdonított ügüdöntő jelentőséget annak a körülménynek, hogy az I. rendű alperes a szerződésben hitelkeretet határozott meg, ugyanis a szerződést a fellebbezésben foglaltakkal szemben nem lehet kizárólag kiragadott fogalommeghatározások útján értelmezni. Az értelmezés polgári jogi szabályai szerint, az 1959. évi IV. törvény 207.§ (1) bekezdése alapján abból kell kiindulni, hogy a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint

a nyilatkozatot miként kellett értenie. A perbeli esetben egyértelmű, hogy az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt meghatározott pénzüsszeg rendelkezésre bocsátására; ezt a felperes sem értelmezhetette másként. Ebben a vonatkozásban nyer jelentőséget a BH2018.230. számú eseti döntésben is hangsúlyozott tényleges folyósítás és annak elfogadása, mert az a felek közötti értelmezési egyezőséget alátámasztja. Nem kétséges az sem, hogy a hitelkeret meghatározását a deviza alapú kölcsön forintösszeghez kötöttsége indokolta: a kölcsön összege (a deviza ellenérték) előre meghatározott, de a szerződéskötés időpontjában számszakilag még nem ismert árfolyamtól függött, elvileg pedig nem lehetett kizárni az átszámítás időpontjáig bekövetkező olyan mértékű árfolyamváltozást sem, ami már a felek szerződési akaratán túlmutató deviza összegű kölcsönt eredményezhetett volna; az ebben rejlő bizonytalansági tényező kiiktatására volt alkalmas a hitelkeret (mint felső limit) összege. Az 1959. évi IV. törvény 522.§-a szerinti bankhitelszerződés általában a később kötendő kölcsönszerződés alapja, nem kizárt azonban, hogy a hitelkeret pénzüintézet általi biztosítása mellett a felek egyidejűleg a kölcsönszerződést is megkössék, ami a perbeli esetben kétséget kizáróan bekövetkezett.

[61] A felperes megalapozatlanul állította fellebbezésében, hogy nem kapott Üzletszabályzatot és Hirdetményt, a szerződés 11.1. pontja valótlán tartalmú, az Üzletszabályzat és a Hirdetmény aláírásának hiányában nem vált a szerződés részévé. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításával, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény a felek szerződésének részévé vált. Az elsőfokú bíróság egyfelől elfogadta az I. rendű alperes hivatkozását, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény felperes általi megismerését bizonyította azzal, hogy a felperes a kölcsönszerződésben azt elismerte. E körben utal a másodfokú bíróság az EBH2011.2413. számon közzétett határozatra, amelyben a Legfelsőbb Bíróság a jelen határozatban írtakkal azonosan értékelte azt a körülményt, hogy a blankettaszerződés utolsó része tartalmazott a perbelivel megegyező tartalmú nyilatkozatot. Elfogadta az adott ügyben eljáró másodfokú bíróság álláspontját, miszerint ez a rendelkezés nem az általános szerződési feltételek között, hanem a blankettaszerződésben szerepel, közvetlenül a szerződő felek aláírására rendszeresített hely fölött, amivel az alperes a legcélszerűbb módot választotta annak bizonyítására, hogy a vele szerződő fél megismerte és elfogadta a felsorolt okiratok tartalmát. A szerződő fél dönthetett úgy, hogy aláírja az okiratot, de meg is tagadhatta az aláírást, illetve követelhetette a nyilatkozatban szereplő iratok átadását. Az 1959. évi IV. törvény 205/B.§ (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételek szerződés részévé válásához nem arra volt szükség, hogy a felperes ténylegesen megismerje, elolvassa az általános szerződési feltételeket, hanem arra, hogy az I. rendű alperes az 1959. évi IV. törvény 205/B. § (1) bekezdésének megfelelően lehetővé tegye számára az általános szerződési feltételek tartalmának megismerését, és azt a felperes elfogadja. A perbeli kölcsönszerződés aláírásával a felperes elismerte az Üzletszabályzat átvételét, az abban foglaltak megismerését és elfogadását, ennek ellenkezőjét pedig a perben nem bizonyította. Ő és házastársa is arról nyilatkozott, az Üzletszabályzat és a Hirdetmény rendelkezésre állt, azt meg is kapta, csak nem olvasta el, mert bízott a bank szakértelmében. A fogyasztótól azonban elvárható, hogy a rendszerint nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal – áttanulmányozza, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényeljen [2/2012. (XII. 10.) PK vélemény]. Az ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása abban az esetben a terhére esik, ha a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás egyébként tisztességes tartalmú volt.

[62] Osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indokait a másodlagos kereset, a perbeli ügylet árfolyamkockázatának feltárása kapcsán is. Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra

telepítő szerződési feltételek tisztességtelen jellege, emiatt a szerződés érvénytelensége az 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdés alapján - figyelemmel a 209.§ (4) és (5) bekezdésére - nem volt megállapítható. Ahogyan arra az elsőfokú bíróság a 6/2013. Polgári jogegységi határozat nyomán helyesen mutatott rá, a pénzügyi intézmény tájékoztatásának ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy az milyen hatást gyakorol a törlesztő részletekre, azonban nem kellett kitérnie az árfolyamváltozás mértékére, annak felső határára.

- [63] A perbeli kockázatfeltáró nyilatkozatban az I. rendű alperes már a szerződéskötést megelőzően - és ezáltal az abban foglaltak megfontolásához szükséges időt biztosítva - feltárta a felperes előtt a szerződéses ügyletben őt érintő kockázatot, ismertette az árfolyamkockázat mibenlétét, annak hatását a törlesztőrészletekre. A tájékoztatást a felperes személyes előadása szerint elolvasta, annak tudomásul vételét aláírásával igazolta. A kockázatfeltáró nyilatkozatból megállapíthatóan a felperes a deviza alapú kölcsönt a kockázat ismeretében is igénybe kívánta venni, vállalta, hogy a kockázatot kizárólag ő viseli. Tudomásul vette, hogy amennyiben a deviza alapú kölcsön devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó összegre, mind a tőkét és kamattartozást is magában foglaló törlesztő részletek, valamint az egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára. Ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, kevesebb forintot kell fizetnie a devizában nyilvántartott törlesztő részletek ellenértékéért, ha pedig a forint árfolyama gyengül, fizetési terhei megnövekednek. A tájékoztatásból nemcsak az tűnik ki, hogy az irányadó deviza árfolyama változhat, hanem a felperes számításba vehette a számára hátrányos irányú árfolyamváltozás pénzügyi-gazdasági hatásait is, így azt, hogy tartozása minden devizában nyilvántartott elemében, a tőkét, a kamatokat, a költségeket, a járulékokat beleértve megnövekedhet, és ennek megfelelően a törlesztőrészletek összege nőhet. A nyilatkozatból kitűnik, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, így az akár jelentős is lehet, és mindezek kockázata kizárólagosan őt terheli. A felperesnek e tájékoztatás alapján ezért arra is számítania kellett, hogy a gazdasági következmények számára akár jelentős mértékben is hátrányosak lehetnek.
- [64] Az I. rendű alperesnek arról nem kellett nyilatkoznia, hogy a hosszabb távra kötött szerződés ideje alatt mi lehet az árfolyamváltozás felső határa. Ilyen tartalmú tájékoztatási kötelezettséget egyébként sem lehetne teljesíteni, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy ha voltak is kedvezőtlen tendenciát előre vetítő számítások, annak ellenkezőjét is prognosztizálták az elemzők: a Kúria részére 2013. május 31-én adott PSZÁF tájékoztatás szerint 2001. és 2008. között a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeli árfolyamváltozás mértékét vagy irányát [6/2013. Polgári jogegységi határozat 3.) pontja].
- [65] A fellebbezésben felhívott eseti döntések kapcsán a másodfokú bíróság rögzíti, hogy a Kúria több közzétett döntésében foglalt állást a fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalta, a perbelihez hasonló szerződéses rendelkezésen alapuló kikötés tisztességtelenségéről, megadva a döntéshez szükséges vizsgálat szempontjait.
- [66] A BH2019.84. számú döntésben megállapította, hogy az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás nem tisztességtelen, ha felhívta a figyelmet arra, hogy a deviza árfolyama a napi piaci mozgások hatására változhat, az esetleges kedvezőtlen árfolyam alakulás előre nem látható, ki nem számítható többlet költséget okozhat, illetve kitért arra, hogy amennyiben a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekszik a finanszírozás ellenértéke, a tőkeösszeg és a kamatainak megfizetéséhez ebben az esetben magasabb forintösszeg szükséges.

- [67] A BH2020.45. számú döntés szerint nem világos, nem érhető a deviza alapú pénzügyi lízingszerződés általános szerződési feltételeinek a fogyasztó lízingbe vevő fizetési kötelezettségét szabályozó kikötése, ha az árfolyamkockázat viselése – az árfolyamkockázat mibenlétére, a lízingbe vevő fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására, kockázatviselése felső határára vonatkozó, a fogyasztó lízingbe vevő részére nyújtott kifejezett tájékoztatás hiányában – csak kikövetkeztethető az általános szerződési feltételek több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő rendelkezésének egybevetése és együttes értelmezése alapján.
- [68] A BH2020.151. számú eseti döntésben a Kúria úgy ítélte meg, hogy amennyiben a szerződésben rögzítettek szerint a fogyasztó tudomásul vette és elfogadta, hogy külföldi deviza választása esetén az árfolyamok változása miatt a hátralevő tőkeösszeg és a törlesztő részletek változhatnak, a változások kockázatát magára vállalja, és az általános szerződési feltételek tartalmazzák, hogy a külföldi deviza alapú konstrukció választása esetén a forintban kifejezett tőkeösszeg a szerződés időtartama alatt a forint és a külföldi deviza közti deviza árfolyam mozgásoknak megfelelően változik, a szerződés időtartama alatt a forintban kifejezett tőkeösszeg, valamint következésképpen a jövőben esedékes törlesztőrészlet összege a forint és az ügyfél által választott külföldi deviza közti árfolyamváltozásoknak megfelelően újrakalkulálásra kerülnek, valamint, hogy a hátralevő tőke növekszik a forint leértékelődése esetén és csökken a külföldi devizával szembeni felértékelődése esetén, akkor a nyújtott tájékoztatás alapján a fogyasztó számára az egyértelmű kellett, hogy legyen, miszerint az árfolyam változásának hatásait ő viseli. A szerződés egyes rendelkezései azonban nem hívták fel a fogyasztó figyelmét a kockázatokra, arra, hogy a forint jelentős árfolyamgyengülése is előfordulhat, ami a fogyasztó által fizetendő törlesztőrészleteket jelentősen megemelheti, a fogyasztót gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja, így a tájékoztatás nem felelt meg a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában foglaltaknak, illetve az EUB joggyakorlata által kimunkált követelményeknek.
- [69] Nem tisztességtelen a deviza alapú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötése a BH2020.152. számú eseti döntés szerint, ha a kölcsönszerződés és a szerződéskötés előtt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat együttesen meghatározott tartalma biztosította a felperesek számára – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – a jogügylethez kapcsolódó árfolyamkockázat konkrét lényegének, mibenlétének, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatásának, továbbá annak felismerését, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan.
- [70] A BH2020.180. számú döntés szerint, ha a tájékoztatás egyértelműen tartalmazta, hogy a forint gyengülése esetén a fogyasztót többletfizetési kötelezettség terheli, míg a forint erősödése fizetési kötelezettségei csökkenését eredményezi, és abból egyértelmű, hogy az árfolyamkockázatot teljes egészében a fogyasztó viseli, az átlagos fogyasztó sem juthatott olyan következtetésre, hogy a kockázat őt nem terheli, vagy az korlátozott.
- [71] A BH2020.214. számú döntésben a Kúria azt az iránymutatást adta, hogy nem tisztességtelen a deviza alapú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötése, ha a fogyasztó felperesek számára a szerződéskötés előtt adott tájékoztatás tartalma biztosította a számukra – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – a jogügylethez kapcsolódó árfolyamkockázat konkrét lényegének, mibenlétének, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatásának, továbbá annak felismerését, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan.
- [72] A Gfv.VII.30.090/2020/9. számú, öttagú tanácsban hozott ítéletben a Kúria azt rögzítette, hogy a szerződés rendelkezéseivel egy okiratba foglalt általános kockázatfeltáró nyilatkozat azon kitétele, miszerint a felperesek tudomásul vették, hogy részükre az alperes az

árfolyamkockázatról „teljes körű tájékoztatást nyújtott”, e tájékoztatás írásban történő rögzítése, illetve a „teljes körű tájékoztatást” igazoló egyéb bizonyítékok hiányában annak tartalmát, „teljes körűségét” nem igazolja. Az sem tekinthető az EUB által felállított követelményrendszer kielégítő tájékoztatásnak, hogy a kockázatteltáró nyilatkozatban írtak szerint az adós hiteltörlesztési és kamatfizetési kötelezettségének összege „erősen függ” az adott deviza magyar forinttal, illetve „egyéb devizákkal” szembeni árfolyamának alakulásától. Az EUB C-227/18. számú végzése értelmében nem megfelelő az adott tájékoztatás, ha az csupán annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás a „hitelszolgálatot” egyaránt növelheti és csökkentheti.

- [73] A felperes által aláírt kölcsönszerződés és kockázatteltáró nyilatkozat a BH2020.45. számú, a BH2020.151. számú és a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú döntésekben írt hibáktól és hiányosságoktól mentes, a BH2019.84., a BH2020.152., a BH2020.180. és a BH2020.214. számú döntésekben meghatározott követelményeknek egyértelműen megfelel.
- [74] A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ha a szerződés egyértelmű megfogalmazása, a megfelelő tartalmú kockázatteltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma), a szerződés nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi. Ez az eset áll fenn, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott. Ebben az esetben a szerződés a nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi.
- [75] Az elsőfokú bíróság tájékoztatásának megfelelően a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a szerződés megkötése során az I. rendű alperes képviseletében eljáró személytől az írásbeli tájékoztatással ellentétes, kifejezett és konkrét olyan tájékoztatást kapott, amelyre tekintettel alappal feltételezte, hogy az árfolyamkockázat nem valós, az a szerződés tartama alatt nem következik be, vagy annak mértéke korlátozott, számottevő mértékben nem nőhet a törlesztőrészlet. A felperes – az általa aláírt okiratok tartalmával ellentétes – perbeli nyilatkozata és a hitelközvetítőként eljáró házastársa tanúvallomása nem volt elégséges annak bizonyítására, hogy a szerződéskötés során szóban a kockázat 5-10% mértékű korlátozottságáról hangzott el tájékoztatás. Mindezt egyébként a felperes a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kockázatteltáró nyilatkozat tartalmával és a kölcsönszerződés vonatkozó rendelkezéseivel szemben nem is értékelhette volna hitelt érdemlő tájékoztatásnak.
- [76] A szerződés II.10.4. pontjának a 18/1999. (II. 5) Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a), b) és j) pontja szerinti tisztességtelenségét is helytállóan ítélte meg az elsőfokú bíróság, az ezzel kapcsolatos irányadó – a felperesi érveléssel ellentétes – álláspont számos kúriai döntésből megismerhető, a kialakult joggyakorlatot pedig az 1/2018. Gazdasági elvi határozat foglalta össze. A bírói gyakorlat szerint a szerződés sérelmezett kikötése nem joglemondás és nem tartozáselismerés, az csupán a közvetlen végrehajtás elrendeléséhez szükséges jogszabályi feltételt teljesíti. A követelés jogosultjaként az adott kikötés hiányában is a bank dönt arról, van-e hátraléka az adósnak, ha igen, milyen összegben, mint ahogy arról is, felmondja-e ez okból a kölcsönszerződést vagy sem. A jogosult által kimutatott hátralékot ugyanakkor az adós vitathatja, végső soron pert indíthat a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt. A végrehajtási perekben a felperesi pozícióban lévő adóst terheli a bizonyítás, ez azonban a 1952. évi III. törvény 164.§ (1) bekezdésén alapul, és nem a sérelmezett kikötés folyamánya,

hanem a közvetlen végrehajtással szemben igénybe vehető speciális jogorvoslati lehetőség sajátja. A közvetlen végrehajtás jogintézménye ugyanakkor jogszabályon alapul, így tisztességessége nem vitatható (1/2018. számú Gazdasági elvi határozat, BH2018.146. és BH2019.78.).

- [77] A másodfokú bíróság az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésének megsértésére alapított harmadlagos kereseti kérelem megalapozatlanságára levont jogi következtetéssel és annak az elsőfokú ítéletben írt indokaival is egyetértett.
- [78] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdése szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződés tárgyát [a) pont], az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést [b) pont], a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat [e) pont].
- [79] Ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban a Kúria kifejtette, hogy a deviza alapú kölcsönszerződésekben két tipikus módja van a kölcsönösszeg meghatározásának. Az egyik szerint a kölcsönt devizában határozzák meg és a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a devizát a szerződésben meghatározott időpontban és árfolyamon át kell számítani forintra. Ezt az összeget folyósítja a pénzügyi intézmény, az adósnak pedig a kölcsönadott devizának megfelelő összeget és annak járulékait kell visszafizetnie forintban az esedékességekori árfolyam figyelembevételével. A másik szokásos meghatározási mód, hogy a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy az devizában kerül megállapításra. Egyik meghatározási mód sem sérti az 1959. évi IV. törvény 523.§-ában írtakat és az 1/2016. Polgári jogegységi határozat szerint mindegyik megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek is. A kirovó és a lerovó pénznem kapcsolatát szemléletesen mutatja be a Kúria 1/2016. Polgári jogegységi határozata, melynek végkövetkeztetése az, hogy a deviza alapú szerződések szükségképpen csak az egyik pénznemben tartalmazhatják a kölcsön összegét, vagy ha mindkettőt feltüntetik, az egyik összeg csupán tájékoztató jellegű, és ezért térhetnek el a folyósítási értesítőben közölt adatok is a szerződéskötéskor rögzítettektől. Figyelemmel arra, hogy a kölcsöntartozás folyósításkori összege forint, a kölcsön deviza összege csak a CHF árfolyamváltozásának függvényében állapítható meg, azt a szerződés nyilvánvalóan nem tartalmazhatta. A szerződés rendelkezései alapján azonban kiszámítható volt, és a perbeli esetben a folyósítási értesítőben közölt 20.526,86 CHF nem is tért el a szerződéskötéskor rögzítettektől. A fellebbezésben hivatkozott az EUB C-126/17. számú határozatában a kölcsönösszeg perbelivel azonos módon történő meghatározása vizsgálata során azon megállapítás született, hogy ha a fogyasztó rendelkezésére bocsátandó kirovó pénznemként devizában kifejezett, a lerovó pénznemhez képest meghatározott pénzösszeg a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamtól függ, a világos és érthető megfogalmazás követelménye alapján a szerződésben a ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszerét, az alkalmazandó árfolyamot átlátható módon szükséges rögzíteni. Mivel a 6/2013. és az 1/2016. Polgári jogegységi határozatok iránymutatása ezzel összhangban áll, a kölcsönösszeg meghatározottsága tekintetében e jogegységi határozatok alkalmazandók (Kúria Pfv.I.21.964/2018/11.).
- [80] A kölcsön összegét a szerződő felek meghatározták: a kölcsönösszeg a szerződés I.1. pontjának megfelelően az adós által igényelt 3.000.000 forintnak a folyósítást megelőző banki munkanapon érvényes, a magánszemélyekre vonatkozó folyósítási devizaárfolyam alapulvételével számított deviza ellenértéke volt, ami a folyósítás napján nem lehetett több, mint a hitelkeret 20.526,86 CHF összege. A szerződés részévé vált Hirdetmény VII. pontja szerint a folyósítási devizaárfolyam a szerződéskötés napján érvényes valuta-középárfolyam

2%-kal csökkentett értéke (146,15). A kölcsönadott összeg így nem tételesen, de kiszámítható módon lett meghatározva. Az elsődleges kereset körében már kifejtett indokokra is figyelemmel tehát a kölcsönszerződés 1.2. pontja egyértelműen meghatározza a kölcsön tárgyát, így az elsőfokú bíróság helytálló következtetése szerint az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti érvénytelenségi ok nem áll fenn.

[81] A törlesztő részletek pontos összege is ugyanezen okok miatt, a szerződés speciális struktúrája folytán nem határozható meg a szerződéskötés időpontjában annak rendelkezései között egzakt módon, csak a folyósítási feltételek teljesítésekor, a hatályosuláskor irányadó hirdetmény adatai szerinti árfolyamon kerülhet sor a megállapításukra; a szerződéskötéskor abban feltüntetett összegek a kifejtettek miatt szükségképpen tájékoztató jellegűek.

[82] Az elsőfokú bíróság tehát helyesen utalt arra is, hogy a 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontjának való megfeleléshez nem szükséges, hogy a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződésben a törlesztések összege tételesen szerepeljen, az is elegendő, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztőrészletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészletek esedékességekor pontosan meghatározható (6/2013. Polgári jogegységi határozat, 1/2016. Polgári jogegységi határozat). A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben a felek szerződése tartalmaz rendelkezést az annuitásos számítási módra az ÁSZF III.13.3. pontja szerint. Vitathatatlan, hogy az annuitásos módszer nem csupán egy egyszerű matematikai művelet, hanem bonyolult számítási mód, a felperes ugyanakkor annak ismeretében írta alá a kölcsönszerződést, hogy az I. rendű alperes ezzel a számítási módszerrel fogja kiszámítani a törlesztőrészleteket. A felperes nem volt elzárva annak lehetőségétől, hogy az annuitásos törlesztőrészlet számítás képletéről tájékozódva az alkalmazott számítási módszer ismeretében ellenőrizze, ellenőriztesse az I. rendű alperes számítását, illetve az általa közölt törlesztőrészletek összegét.

[83] Az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b) pontját illetően is mindenben egyetértett a másodfokú bíróság azzal az elsőfokú ítéleti állásponttal, hogy a kialakult gyakorlat szerint csupán a THM hiánya teszi érvénytelenné a szerződést, mértékének esetleges pontatlansága nem érvénytelenségi ok. A THM célja az ügyfél tájékoztatása, a téves tájékoztatás pedig egyéb igényeket alapozhat meg, az elsőfokú bíróság jogértelmezése a jogszabály szövegének megfelel, az az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési kötelezettséget nem sérti. A THM forint devizanemben teljesített fizetések alapján a szerződéskötés napján érvényes számlakonverziós devizaárfolyam figyelembevételével került meghatározásra. Az I. rendű alperes által bemutatott, a 41/1997. (III. 5.) Kormányrendelet 5. számú mellékletében feltüntetett képlet alkalmazásával számított THM százalékos mértékével szemben a felperes a szerződésben feltüntetett induló THM mérték vonatkozásában hibás számítást nem igazolt, az alkalmazott árfolyamot a szerződés rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva vitatta, a képlet alkalmatlanságára, vagy egyéb okból a kiszámíthatóság objektív akadályára nem hivatkozott. Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés II.5.2. pontjának és a fenti kormányrendelet 11/B.§ (1) bekezdés a) pontjának megfelelően kalkulált a szerződés megkötését megelőző 30. napnál nem régebben, 2008. május 29. napján általa alkalmazott 149,65 HUF/CHF deviza eladási árfolyammal és 146,41 HUF/CHF folyósítási árfolyammal. A felperes álláspontjával szemben nem volt köteles a szerződéskötés napján alkalmazott árfolyamok figyelembevételével kiszámított THM %-os mértékéről tájékoztatni őt a szerződésben. A fellebbezési kérelem indokai kapcsán arra utal a másodfokú bíróság, hogy a Kúria Pfv.I.21.062/2019/4. számú ítéletében kifejtettek szerint a felperes által hivatkozott Pfv.VI.20.967/2015/7. számú ítélet

nem tükrözi a Kúria egységes gyakorlatát. A kölcsönszerződés semmisségét – az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésének b) pontjából következően – a THM feltüntetésének hiánya jelenti, a THM esetleges téves, vagy pontatlan megjelölése nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét, ahogyan ezt a Kúria a Gfv.VII.31.057/2018. számú ügyben hozott BH2019.83. szám alatt közzétett eseti döntésében kifejtette. Az EUB a felperes által is hivatkozott C-453/10. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában hangsúlyozta, hogy a valósnál alacsonyabb mértékű THM megjelölése megtévesztő lehet ugyan, ez azonban nem gyakorol közvetlen hatást a szerződés érvényességére. A felperes pedig nem a valósnál alacsonyabb, hanem magasabb mértékű THM megjelölését kifogásolta, ami objektív okból nem is lehet alkalmas a fogyasztó hátrányos befolyásolására.

- [84] A Kúria Gfv.VII.30.268/2020/4. számú végzésével kezdeményezett jogegységi eljárás befejezéséig sem volt indokolt a tárgyalás felfüggesztése, mert ebben a perben nem volt előkérdés, hogy az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés b) pontjára tekintettel semmisé a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, ha a THM mértékét számítási hiba vagy egyéb ok miatt valótlannul, tévesen tartalmazza.
- [85] Az egyoldalú kötelezettségvállalásról elkészített közjegyzői okirat közokirati jellegének vitatása ugyancsak nem eredményezhette a kereset sikerét. Amennyiben a végrehajtási eljárás még nem indult meg, az adós az 1952. évi III. törvény 123.§-a értelmében indíthat negatív megállapítási keresetet a jogosult ellen annak megállapítása iránt, hogy a jogosult végrehajtási joga nem áll fenn arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződést tartalmazó okirat nem minősül közokiratnak. Az 1952. évi III. törvény 123.§-a szerinti megállapítási kereset előterjesztésének együttes feltételei ebben az esetben teljesülnek, mivel a kért megállapítás a felperes jogainak az alperesekkel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva marasztalást nem kérhet. Ezért a felperes negyedleges keresetét érdemben kellett elbírálni.
- [86] A közjegyzői okirat a fellebbező álláspontja szerint minden kétséget kizáróan hamis adatokat tartalmaz, joghatások kiváltására nem alkalmas, azért nem közokirat, mert tartozás hiányában az nem ügyleti okirat, csak a szerződés tartalmát, mint tényt tanúsító okirat. A felperes által kifogásolt okirat azonban a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111.§ (1) bekezdésben meghatározott okirat típusok közül az ügyleti okiratok közé tartozik. A felperes hivatkozott a Fővárosi Ítélőtábla 5.Pf.21.704/2013/5. számú ítéletére keresete megalapozásaként, azt azonban a Kúria Gfv.VII.30.125/2016/13. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Ítélőtábla másik hivatkozott, 5.Pf.20.318/2017/8/II. számú határozata pedig annak a szerződéses kikötésnek a tisztességtelenségét ítélte meg, hogy a bank jogosult a saját nyilvántartásai révén meghatározni követelése összegét, azt közjegyzői ténytanúsítványba foglaltatni, amely a tartozás behajtására irányuló közvetlen végrehajtás alapjául szolgál. Ezért az egyoldalú kötelezettségvállalásról elkészített közjegyzői okirat közokirati minőségének megítélése során az abban kifejtett álláspont nem irányadó. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi következtetésével értett egyet, indokaiból csak kiemeli, hogy a felperes nem tartozatlanul tett az 1959. évi IV. törvény 242.§ szerinti tartozást elismerő nyilatkozatot, hanem arra vállalt feltétlen kötelezettséget, hogy a szerződésben meghatározott kölcsön folyósítása alapján törleszti hiteltartozását, a kölcsön összegét és járulékait a szerződésben foglalt módon és esedékességkor. A kölcsönszerződés, a részévé vált általános szerződési feltételek és a közjegyzői okirat tartalmának összevetéséből következik, hogy ez felelt meg a nyilatkozattal elérni kívánt céljának és akaratának, az okiratot a közjegyző az elkészítésének kifogásolt szabályait megtartva készítette el, az nem vesztette el közokirati jellegét.
- [87] A felperes arra is hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés jogszerű elállása folytán megszűnt. Álláspontja szerint jogszabály a szerződés megszüntetésére lehetőséget ad egyoldalú

nyilatkozattal, elállással is, a perbeli szerződés nem zárta ki az elállás jogának gyakorlását, amit pedig nem zár ki a szerződés és a jogszabály megenged, azzal a jogával, jelen esetben az elállás jogával élhetett. Ez a jogi álláspont azonban téves, mert a 1959. évi IV. törvény 320.§ (1) bekezdése szerint az elállás jogát csak az gyakorolhatja jogszerűen, akit arra a szerződés vagy jogszabály kifejezetten feljogosít.

- [88] Az elállás jogát a felperes az 1959. évi IV. törvény 226.§ (2) bekezdésére alapította, amely szerint jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát csak kivételesen változtathatja meg. Ha a szerződés megváltozott tartalma bármelyik fél lényeges jogos érdekeit sérti, a fél kérheti a bíróságtól a szerződés módosítását, vagy – ha a jogszabály másként nem rendelkezik – a szerződéstől elállhat. A felperes fellebbezésében hivatkozott DH3 törvény 13.§ (1) bekezdése azonban az 1959. évi IV. törvény 226.§-ától eltérő jogszabályi rendelkezésként a módosulást követő hatvan napon belül nem az elállást, hanem a kölcsönszerződés felmondását tette lehetővé azzal, hogy a 13.§ (2) bekezdése szerint felmondás esetén a fogyasztónak kilencven napon belül meg kell fizetnie a pénzügyi intézmény részére a felmondott szerződés alapján fennálló valamennyi tartozását. Mindezen jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel a felperesnek nem volt lehetősége a szerződéstől való elállásra, kizárólag a jogszabályban meghatározott felmondással élhetett volna a teljes, szerződés szerinti tartozás megfizetése mellett. Ebből következően a felperest az 1959. évi IV. törvény 226.§ (2) bekezdésén alapuló elállás joga nem illette meg.

- [89] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

- [90] A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperesek másodfokú eljárásban felmerült perköltségét megfizetni, amelynek összegét a másodfokú bíróság az I. rendű alperes tekintetében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdése, a II. rendű alperes vonatkozásában a 3.§ (2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A.§ (1) bekezdése alapján az alperesi jogi képviselők által felszámítottak szerint, de a II. rendű alperes költségét az ügyben szükségessé vált képviseleti munkára figyelemmel mérsékelve állapította meg.

Pécs, 2021. május 12.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró